

УДК 347.5

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.9.08>**В'ячеслав Краглевич,**

аспірант кафедри цивільного права

Інституту права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ЗАХИСТ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ – ВКЛАДНИКІВ ВІД ЗНЕЦІНЕННЯ ГАРАНТОВАНОЇ СУМИ ВІДШКОДУВАННЯ ЗА ВКЛАДАМИ

Стаття присвячена дослідженню способів захисту прав та інтересів фізичних осіб – вкладників від знецінення гарантованої суми відшкодування за вкладами. Аналізується актуальна для українських вкладників проблема знецінення вкладів внаслідок затримки виплат Фондом гарантування вкладів фізичних осіб гарантованих сум відшкодування, яка виникла внаслідок кризи на банківському ринку в 2014-2016 рр. У статті проведено аналіз практики Європейського суду з прав людини щодо компенсування втрати кутівельної спроможності вкладів, а також положення українського законодавства з даного питання.

Зокрема, досліджено питання про те, в якому випадку можлива відповідальність держави за знецінення вкладів, а також чи покладається на державу Україну такий обов'язок.

З огляду на релевантну практику Верховного Суду зроблено висновки про те, яким чином вкладники збанкрутілих банків можуть захистити свої права внаслідок невчасної виплати гарантованих сум вкладів.

У статті вказується, що внаслідок запровадження тимчасової адміністрації та віднесення банку до категорії неплатоспроможних у Фонду гарантування вкладів фізичних осіб виникає грошове зобов'язання на підставі норм Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». З урахуванням цього робиться висновок, що вкладники мають право на відшкодування інфляційних втрат, а також трьох процентів річних за час прострочення гарантованої суми виплат за вкладами.

Крім того, досліджуються проблемні питання, що виникають під час провадження у справах про відшкодування інфляційних втрат, а також трьох процентів річних за час прострочення гарантованої суми виплат з огляду на судову практику. Наголошується, що дане зобов'язання виникає саме у Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на підставі закону, а не у банку, тому за невчасне його виконання вкладники мають право застосовувати ч. 2 ст. 625 Цивільного кодексу України.

Ключові слова: захист прав вкладників, знецінення вкладів, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, грошове зобов'язання, зобов'язання за законом, індекс інфляції, три проценти річних.

Постановка проблеми. Захищеність вкладників є одним з основних складників стабільності банківської системи. Як показує досвід багатьох країн, впевненість вкладників у безпеці їхніх коштів, що розміщені в банківських установах, забезпечує престижність, інвестиційну привабливість та зростання економіки країни в цілому.

Отже, захист прав та інтересів вкладників є важливою функцією держави.

В Україні функцію нагляду і регулювання банків здійснює Національний банк України (НБУ).

Стрімкий обвал гривні і так званий «банкопад» в 2014–2016 роках призвели до того, що на банківському ринку України зі 180 залишилось 76 банків.

Фактично у вказаний період кожні 10 днів в Україні відносили один банк до категорії неплатоспроможних. Дана ситуа-

ція створила колосальне навантаження на Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, який був неготовий до такої кількості виплат фізичним особам. Зокрема, починаючи з 2014 року Фонд виплатив більше 90 млрд грн гарантованих виплат двом мільйонам вкладників і продовжує натеper здійснювати гарантовані виплати у межах 200 000 грн.

Надмірне навантаження на Фонд призвело до того, що не всі вкладники змогли одразу повернути свої кошти, адже частині з них було відмовлено у зв'язку з тим, що Фонд прискіпливо ставився до аналізу правочинів, вчинених до введення тимчасової адміністрації банків, і визнавав велику кількість правочинів нікчемними.

За такої ситуації вкладники були змушені звертатись до суду за захистом своїх прав і в судовому порядку визнавати протиправною бездіяльність та зобов'язувати упо-

вноважених осіб Фонду гарантування вкладів на здійснення ліквідації банків включити їх до переліку вкладників.

Проте, внаслідок відсутності сталої судової практики в даних спорах, у тому числі щодо предметної юрисдикції, і реформування української судової системи, захист прав вкладників «затягнувся» на досить тривалий час.

За такої ситуації процедура включення осіб до переліку вкладників та виплати гарантованих сум, з огляду на завантаженість українських судів та їх реформування, в середньому займала 3-4 роки.

Зважаючи на нестабільну фінансову ситуацію в Україні, індекс інфляції у 2014 році склав 24,9%, у 2015 – 43,3%, у 2016 – 12,4%, у 2017 – 13,7%, у 2018 – 9,8%, у 2019 – 4,1%.

Отже, внаслідок інфляції гривні за період з 2014 по 2019 рік, її купівельна спроможність зменшилась більше ніж у два рази.

За час затримки виплат гривневі вклади були значно знецінені, що призвело до невдоволення вкладників і постановки питання про відшкодування їм збитків.

Мета статті – аналіз способів захисту прав вкладників збанкрутілих банків внаслідок невчасної виплати Фондом гарантування вкладів фізичних осіб гарантованих сум відшкодування за вкладами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти відповідальності за порушення грошових зобов'язань та захисту прав вкладників аналізувались у наукових працях В. Д. Примака, І. О. Дзери, Г. А. Капліної, І. М. Трепіцина, В. А. Белова, Л. С. Ельясон, М. М. Агаркова, Н. В. Щербакової, О. П. Печеного, В. Агаркової, однак слід зазначити, що в цих роботах не здійснювалось цілеспрямованого дослідження можливості застосування відповідальності за прострочення Фондом гарантування вкладів фізичних осіб виплати гарантованих сум відшкодування за вкладами.

Вклад основного матеріалу. Одразу слід звернути увагу на практику Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) з даного питання, яку українські суди, згідно з положеннями Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 року № 3477-IV [1], мають застосовувати як джерело права.

Європейський суд з прав людини у справі «Золотас проти Греції» (№ 2) зазначив, що особа, яка кладе суму грошей у банк, передає йому право користування нею, тому банк має її зберігати і, якщо він використовує її на власну користь, повернути вкладнику екві-

валентну суму за умовами угоди. Отже, власник рахунку може добросовісно очікувати, аби вклад до банку перебував у безпеці, особливо якщо він помічає, що на його рахунок нараховуються відсотки. Звісно, він очікуватиме, що йому повідомлять про ситуацію, яка загрожуватиме стабільності угоди, яку він уклав з банком, і його фінансовим інтересам, аби він міг заздалегідь вжити заходів з метою дотримання законів і збереження свого права власності. Подібні довірчі стосунки невід'ємні для банківських операцій і пов'язаного з ними права [2].

ЄСПЛ неодноразово розглядав заяви скажників щодо покладення на державу компенсації збитків, викликаних інфляцією в контексті порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенція) [3].

За загальним правилом ЄСПЛ напроцював усталену практику, відповідно до якої держава не зобов'язана компенсувати збитки, спричинені інфляцією.

Зокрема, у справі «Тодоров проти Болгарії» суд зробив чіткий висновок, що відповідно до національного законодавства заявник не мав права на отримання компенсації збитків, викликаних інфляцією, і, відповідно, вимога такої компенсації не становила «законного очікування» або «наявного майна» в значенні статті 1 Першого протоколу до Конвенції. Суд вказав, що дана стаття не може вважатися підставою для покладення на державу обов'язків підтримувати цінність вимог або застосовувати до приватних вимог ставку неустойки з урахуванням рівня інфляції [4].

У справі «Апполонов проти Росії» ЄСПЛ вказав, що, хоча сума збережень Апполонова зменшилася через інфляцію, стаття 1 Протоколу № 1 до Конвенції не зобов'язувала державу підтримувати купівельну спроможність грошових коштів, розміщених у кредитних установах. Також в Законі про збереження, в тлумаченні національних судів, не було передбачено обов'язку компенсувати збитки, спричинені інфляцією [5].

До аналогічних висновків ЄСПЛ дійшов також у справах «Бояджан проти Вірменії» [6], «Гайдук та інші проти України» [7], «Збаранська проти України» [8].

У справі «Долнеану проти Молдови» заявник стверджував, що було порушено його права, гарантовані статтею 1 Протоколу № 1 до Конвенції, внаслідок несвоєчасної виплати компенсації за знецінення його вкладів у Державному ощадному банку.

У цій справі суд вказав, що «відповідно до усталеної практики заявники у справах можуть говорити про порушення

статті 1 Протоколу № 1 до Конвенції лише у частині, якщо оскаржувані рішення стосуються його «володіння» за змістом цього положення. «Володіння» можуть бути «наявними володіннями» або активами, включаючи, у певних, чітко визначених ситуаціях, вимоги. Для того, щоб таку вимогу можна було вважати «активом», що підпадає під дію статті 1 Протоколу № 1 Конвенції, позивач повинен встановити, що вона має достатню основу в національному законодавстві, наприклад, коли існує усталене судове право та національні суди це підтверджують [9].

Таким чином, Європейський суд з прав людини вказав, що держава не повинна відшкодувати інфляційні втрати вкладників, якщо такий обов'язок не випливає із національного законодавства. Однак якщо такий обов'язок у держави передбачений, то у вкладників виникає «законне очікування» виплати інфляційних втрат, і в цьому випадку стаття 1 Протоколу № 1 Конвенції є застосовною.

Українське законодавство не передбачає обов'язку відшкодувати вкладникам збитки внаслідок інфляції.

З огляду на системне тлумачення національного законодавства, єдиним можливим способом захистити права вкладників є стягнення з Фонду гарантування вкладів фізичних осіб трьох процентів річних та інфляційних втрат, відповідно до ст. 625 Цивільного кодексу України, за строк затримки сплати гарантованих виплат [10].

Можливість стягнення з Фонду трьох процентів річних та інфляційних втрат вбачається, виходячи з такого.

Зобов'язання виникають з підстав, встановлених статтею 11 Цивільного кодексу України ЦК України.

За змістом ч. 3 ст. 11 ЦК України цивільні права та обов'язки можуть виникати безпосередньо з актів цивільного законодавства.

Статтею 26 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» передбачено, що Фонд гарантує кожному вкладнику банку відшкодування коштів за його вкладом. Фонд відшкодує кошти в розмірі вкладу, включаючи відсотки, станом на день початку процедури виведення Фондом банку з ринку, але не більше суми граничного розміру відшкодування коштів за вкладом, встановленого на цей день, незалежно від кількості вкладів в одному банку. Сума граничного розміру відшкодування коштів за вкладом не може бути меншою 200 000 гривень. Адміністративна рада Фонду не має права приймати рішення про зменшення граничної суми відшкодування коштів за вкладом [11].

Даною статтею закріплюється право вкладників на одержання гарантованої суми відшкодування коштів за вкладом за рахунок коштів Фонду в межах граничного розміру відшкодування коштів за вкладом.

У статті 28 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» закріплено, що Фонд розпочинає виплату відшкодування коштів у національній валюті України в порядку та у черговості, встановлених Фондом, не пізніше 20 робочих днів (для банків, база даних про вкладників яких містить інформацію про більше ніж 500000 рахунків, – не пізніше 30 робочих днів) з дня початку процедури виведення Фондом банку з ринку.

Отже, Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» передбачає чіткі строки, коли Фонд гарантування вкладів фізичних осіб повинен здійснити виплату відшкодування коштів.

Статтею 625 Цивільного кодексу України передбачено відповідальність за порушення грошового зобов'язання. Боржник не звільняється від відповідальності за неможливість виконання ним грошового зобов'язання. Боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом.

Як зазначає І. М. Трепіцин, грошові зобов'язання є особливим видом зобов'язань, в яких гроші виступають певним мірилом вартості [12, с. 50].

В. А. Белов вказує, що грошове зобов'язання є цивільним правовідношенням, в якому праву вимоги кредитора кореспондує юридичний обов'язок боржника здійснити відповідний платіж, тобто вчинити дію, що полягає у передачі грошей [13, с. 237].

Варто також звернути увагу на думку Л. С. Ельяссона та М. М. Агаркова, які визначають грошове зобов'язання як зобов'язання, що спрямоване на сплату певної грошової суми. Специфічною рисою даного зобов'язання є те, що предметом тут виступають гроші [14, с. 27].

Виходячи з аналізу вищезазначених тлумачень, вважаємо, що у Фонду виникає перед вкладником грошове зобов'язання на підставі норм Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб».

Тому у разі прострочення виконання такого зобов'язання вкладник має право на відшкодування індексу інфляції, а також трьох процентів річних за час прострочення.

Зазначений висновок кореспондується з позицією Великої Палати Верховного Суду, яка у пункті 25 постанови від 16.05.2018 р. у справі № 686/21962/15-ц дійшла такого висновку:

«Таким чином, у статті 625 ЦК України визначені загальні правила відповідальності за порушення будь-якого грошового зобов'язання незалежно від підстав його виникнення (договір чи делікт). Тобто приписи цієї статті поширюються на всі види грошових зобов'язань, якщо інше не передбачено договором або спеціальними нормами закону, який регулює, зокрема, окремі види зобов'язань» [16].

Однак слід зазначити, що на практиці питання стягнення інфляційних втрат, а також трьох процентів річних за прострочення Фондом виплати гарантованої суми відшкодування за вкладами є питанням досить складним, про що свідчить судова практика.

Наприклад, досить часто суди відмовляють у задоволенні таких позовів на тій підставі, що відповідно до пунктів 3, 5 частини 5 статті 36 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» під час тимчасової адміністрації не здійснюється нарахування неустойки (штрафів, пені), інших фінансових (економічних) санкцій за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), а також зобов'язань перед кредиторами, у тому числі не застосовується індекс інфляції за весь час прострочення виконання грошових зобов'язань банку, нарахування відсотків за зобов'язаннями банку перед вкладниками та кредиторами.

Такі висновки, зокрема, містяться у рішеннях Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 27.05.2020 р. у справі № 160/1554/20 [17], від 24.07.2020 р. у справі № 160/4385/20 [18].

Тобто суди доходять висновку, що у період дії тимчасової адміністрації передбачені ч. 2 ст. 625 ЦК України фінансові санкції не застосовуються.

Однак, на нашу думку, у таких випадках суди неповною мірою досліджують підставу виникнення зобов'язання. У даному випадку слід зважати на те, що три проценти річних та інфляція нараховуються внаслідок невиконання обов'язку Фонду за прострочення виплати гарантованої суми вкладу. Тобто відбувається прострочення зобов'язання Фонду перед вкладником, що виникло на підставі закону, а не зобов'язання банку за договором банківського вкладу.

Тому у цьому випадку положення пунктів 3, 5 частини 5 статті 36 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» не застосовуються.

Варто також звернути увагу на позицію Великої Палати Верховного Суду від 08.07.2020 р. у справі № 826/1807/16, в якій вказується, що отримання гарантованого відшкодування за рахунок коштів Фонду відбувається без участі банку-боржника. Учасниками цих правовідносин є виключно вкладники та Фонд, і саме в цих учасників виникають відповідні права та обов'язки. Банк, який ліквідується, жодним чином не впливає на той факт, чи буде особу включено до переліку тих осіб, які мають право на відшкодування за рахунок коштів Фонду. Це питання відповідно до норм Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» вирішує виключно Фонд [19].

Окрім того, слід звернути увагу, що у таких справах позивачі часто додатково просять стягнути пеню, яку нараховують або на підставі ч. 5 ст. 10 Закону України «Про захист прав споживачів» – 3 проценти за кожен день прострочення, або на підставі Закону України «Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань» – у розмірі подвійної облікової ставки.

На нашу думку, стягнення пені за прострочення виплати Фондом гарантованої суми є спірним питанням.

За змістом ч. 5 ст. 10 Закону України «Про захист прав споживачів» у разі коли виконавець не може виконати (прострочує виконання) роботу (надання послуги) згідно з договором, за кожний день (кожну годину, якщо тривалість виконання визначено у годинах) прострочення споживачеві сплачується пеня у розмірі трьох відсотків вартості роботи (послуги), якщо інше не передбачено законодавством. У разі коли вартість роботи (послуги) не визначено, виконавець сплачує споживачеві неустойку в розмірі трьох відсотків загальної вартості замовлення [20].

Виходячи з визначення, що міститься у Законі України «Про захист прав споживачів», споживач – фізична особа, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника.

Оскільки Фонд гарантування вкладів фізичних осіб не надає вкладникам послуг, то вважаємо, що підстав для нарахування пені на підставі ч. 5 ст. 10 Закону України «Про захист прав споживачів» за прострочення виплати коштів у межах гарантованої суми вкладів немає.

Щодо можливості нарахування пені відповідно до Закону України «Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошо-

вих зобов'язань», то варто звернути увагу, що у преамбулі цього закону вказано, що він регулює договірні правовідносини між платниками та одержувачами грошових коштів щодо відповідальності за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань [21].

Тобто цей закон поширюється на договірні правовідносини, а між Фондом і вкладниками виникають грошові зобов'язання на підставі закону.

Тому вважаємо, що за прострочення Фондом виплати гарантованої суми вкладів не можна нараховувати пеню на підставі Закону України «Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань».

Окремо варто звернути увагу на юрисдикцію спорів щодо стягнення збитків за прострочення виплати гарантованої суми вкладів.

Як уже зазначалось, питання правильного вибору юрисдикції у спорах з Фондом гарантування вкладів фізичних осіб є досить актуальним та неоднозначним питанням. Це зумовлено специфічною природою повноважень Уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на здійснення банку, яка, з однієї сторони, виступає як орган управління банку, а з іншої сторони – здійснює владні, управлінські функції, що делеговані їй Фондом. Також на складнощі визначення юрисдикції у таких спорах впливає суть спору – захист прав вкладників на повернення їхніх депозитів (вкладів). Відносини щодо розміщення у банках вкладів регулюються Цивільним кодексом України, тому формально у таких спорах вкладники звертаються за захистом своїх цивільних, майнових прав.

Згідно з підходом Великої Палати Верховного Суду, вирішення спорів щодо виплати вкладникам гарантованої суми вкладів належить до юрисдикції адміністративних судів, з огляду на владний характер діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

На продовження зазначеного підходу Велика Палата Верховного Суду у постанові від 12.05.2020 р. у справі № 761/44056/17 вказала, що юрисдикція спорів стягнення трьох процентів річних залежить від того, чи прострочення виплати коштів допустив банк до запровадження у ньому тимчасової адміністрації, чи після [22].

Якщо порушення допущені до запровадження тимчасової адміністрації, то такий спір розглядається за правилами цивільного судочинства, а якщо після – за правилами адміністративного судочинства, оскільки право на стягнення трьох процентів річних та інфляційних втрат виникло внаслідок владної діяльності Фонду.

Висновки

Забезпечення захисту прав та інтересів вкладників має бути пріоритетом для держави, адже особа, яка розмістила кошти у банківській установі, має легітимні очікування на їх схоронність.

З огляду на нестабільну ситуацію на банківському ринку в 2014–2016 роках, багато вкладників не змогли повернути вчасно свої кошти та зазнали значних збитків у зв'язку з їх знеціненням.

Європейський суд з прав людини, з огляду на свою усталену практику, не зобов'язує держави компенсувати втрати купівельної спроможності вкладів, якщо це прямо не передбачено законодавством таких держав.

Законодавство України не передбачає обов'язку компенсувати вкладникам знецінення їхніх коштів, а лише передбачає виплату вкладникам гарантованих сум відшкодування коштів за вкладами у межах 200 000 гривень.

Системний аналіз законодавства дозволяє дійти висновку, що у разі прострочення виплати гарантованих сум відшкодування вкладники можуть захистити свої права шляхом звернення до суду з позовом про стягнення трьох процентів річних та інфляційних збитків відповідно до ст. 625 Цивільного кодексу України.

Однак слід наголосити, що у таких спорах позивачам варто враховувати релевантну практику Великої Палати Верховного Суду для правильного вибору юрисдикції та способу захисту.

Список використаних джерел:

1. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 року № 543/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 02.08.2020).

2. Рішення ЄСПЛ від 29 січня 2013 року у справі «Золотас проти Греції» (№ 2), заява 66610/09. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22itemid%22:%5B%22001-126873%22%5D%7D> (дата звернення: 02.08.2020).

3. Протокол перший до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод : Міжнародний документ від 20.03.1952 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text. (дата звернення: 02.08.2020).

4. Рішення ЄСПЛ від 13 травня 2008 року у справі «Тодоров проти Болгарії», заява № 65850/01. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22fulltext%22:%5B%2265850/01%22%22%7D%7B%22itemid%22:%5B%22001-86762%22%5D%7D> (дата звернення: 12.08.2020).

5. Рішення ЄСПЛ від 29.08.2002 року у справі «Аполонов проти Росії», заява

№ 67578/01. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22fulltext%22%3A%5B%2267578%2F01%22%2C%22itemid%22%3A%22001-126180%22%7D> (дата звернення: 12.08.2020).

6. Рішення ЄСПЛ від 22.03.2011 року у справі «Бояджанпроти Вірменії», заява №38003/04. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22fulltext%22%3A%5B%222238003%2F04%22%22%7D>.

7. Рішення ЄСПЛ від 02.07.2002 року у справі «Гайдук та інші проти України», заява № 45526/99 та 20 інших. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22fulltext%22%3A%5B%2245526%2F99%22%2C%22itemid%22%3A%22001-23407%22%7D> (дата звернення: 12.08.2020).

8. Рішення ЄСПЛ від 11.10.2005 року у справі «Збаранська проти України», заява № 43496/02. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22fulltext%22%3A%5B%2243496%2F02%22%2C%22itemid%22%3A%22001-70776%22%7D> (дата звернення: 22.08.2020).

9. Рішення ЄСПЛ від 13.11.2007 року у справі «Долнеану проти Молдови», заява № 17211/03. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22fulltext%22%3A%5B%2217211%2F03%22%2C%22itemid%22%3A%22001-83251%22%7D> (дата звернення: 08.08.2020).

10. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 08.08.2020).

11. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text> (дата звернення: 09.08.2020).

12. Трепицын И.Н. Гражданское право губерний Царства Польского и Русского в связи с Проектом гражданского уложения. Общая часть Обязательства права. Варшава: Тип. Варш. учеб. окр., 1914. 363 с.

13. Белов В.А. Денежные обязательства. Москва: Центр ЮрИнформ, 2001. 237 с.

14. Эльясон Л.С., Агарков М.М. Деньги, банки и банковские операции. Москва: Эконом. жизнь, 1926. 186 с.

15. Жагорнікова Т. О. Поняття зобов'язання і грошового зобов'язання в цивільному праві України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»* / гол. ред. Ю.М. Бисага. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2013. Вип. 23. Ч. 1. Т. 1. С. 201–206. Бібліогр.: с. 205–206.

16. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 16.05.2018 року у справі № 686/21962/15-ц. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74838873> (дата звернення: 08.08.2020).

17. Рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 27.05.2020 р. у справі № 160/1554/20. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89853490> (дата звернення: 07.08.2020).

18. Рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 24.07.2020 р. у справі № 160/4385/20. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90618630> (дата звернення: 07.08.2020).

19. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 08.07.2020 року у справі № 826/1807/16. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90458924> (дата звернення: 02.08.2020).

20. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 02.08.2020).

21. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань : Закон України від 22.11.1996 № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 10.08.2020).

22. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 12.05.2020 року у справі № 761/44056/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89909377> (дата звернення: 02.08.2020).

Vyacheslav Krahlevych. Protection of the rights and interests of individuals-depositors from the devaluation of the guaranteed amounts of compensation under deposits

The article is devoted to the ways of protection of the rights and interests of individuals-depositors from the devaluation of the guaranteed amounts of compensation under deposits. The article analyzes the problem which arose as a result of the crisis in the banking market in 2014-2016 and which consisted in the devaluation of deposits due to the delay in the payment of guaranteed amounts of compensation by the Deposit Guarantee Fund. The article analyzes the case-law of the European Court of Human Rights regarding compensation for the loss of purchasing power of deposits and the provisions of Ukrainian legislation on this issue.

In particular, the author analyses when the state may be liable for the devaluation of deposits, as well as whether the state of Ukraine has such an obligation.

In accordance with the relevant case-law of the Supreme Court, conclusions have been drawn on how depositors of bankrupt banks can protect the rights violated due to late payment of guaranteed deposit amounts.

The article states that due to the introduction of a temporary administration and the bank's classification as insolvent, the Deposit Guarantee Fund has a pecuniary obligation under the Law of Ukraine "On the system of guaranteeing deposits of individuals". With this in mind, the author concludes that depositors are entitled to the compensation of the inflation losses and three percent per annum for the period of overdue guaranteed amount of compensation under deposits.

In addition, the problematic issues that arise during the proceedings for the recovery of the inflation losses and three percent per annum for the period of overdue guaranteed amount of compensation are examined. The article emphasizes that it is the Deposit Guarantee Fund, not the bank, that incurs this obligation under the law, therefore, depositors are entitled to remedy under Part 2 of Art. 625 of the Civil Code of Ukraine.

Key words: protection of the rights depositors, devaluation of deposits, the Deposit Guarantee Fund, individual deposit, pecuniary obligation, obligation under the law, inflation losses, monetary obligation.